

KIS-437 – Gl. (e)spé/èc-

(GE – 28 02 93)

Ar skod latin a zo a-dreñv an neradur broustennoù diwar ar stirann **-spec/s-** er yezhoù kempredel eo ar verb *spe(c)*(o "sellout". Diwarnañ emañ La. *spe(c)*(es, dezhañ lies kemeradur : 1° "gwel, sell" ; 2° "derc'h, arvez, gwel, anad, neuz, diavaezioù, spes, spurmant" ; 3° "heneuz, sked, flammed, lintr" ; 4° "delwenn, skeudenn, arrizh" ; 5° "errizhenn, handerc'henn" ; 6° "tasmant, spurmant, spes, tuzh" ; 7° "asvan, neuz, derc'haoz" ; 8° "degouezh dibarek" ; 9° "traezenn, marc'hadourezh" ; 10° "danvez bevañs, spisoù, drammoù". Arveret eo bet an termen er Brederouriezh ivez hervez meur a generadur : A. "arvez, desell, diarsell, erzerc'had" ; B. "keal, kealenn, Ideenn, Derc'h (Aldeva Platon)" ; C. "rizh, rizhenn, eorizh" ; D. "spesad (~ genad)".

I. – ESPECE

Er ster ledan e ra ar brezhoneg gant **rumm, seurt, doare**. E krBr. e raed gant *speç*, dezhañ ur ster ledan na voe ket dalc'het gant ar yezh lennegel.

Er Boelloniezh e ra an anBr. gant **spesad** g. a-gevenep da *genad* "genre". Astennet eo bet arver an termen evel e galleg d'ar Vevoniezh (sl. KIS-316, La-08, p. 243).

E Prederouriezh ar Skol, La. *species* (Gl. *espèces*) "ergorenn gentizhek an ambredañ, hanter hent etre anaout hag anavezad", Br. **spesoù**. En Deologiezh da heul e reer **spesoù** eus bara ha gwin an oferenn.

En Armerzhouriezh e talvez Gl. *espèces* kement hag **arc'hant dizolo, moneiz**, a-gevenep d'ar stummoù arc'hant all : chekennoù, h.a.

II. – SPECIAL

Er ster ledan e rae ar yezh lennegel gant amprestoù diouzh ar galleg : **spesial**, **spisial**, **ispisial**, **spesiel** ; VALLEE a zegasas **dibar** ha Roparz HEMON **a-ziforc'h**. An anBr. a ouzhpennas : **dibarek** "particulier, spécial" a-gevenep da **hollek** "général".

En ur ster strishoc'h : "kefridiet d'ur pal resis, miret evit un arver dibarek, erduet d'un den pe d'ur rumm tud", Br. **arbennik**.

Merkomp e tenn **arbennik** da vezañ arveret er ster ledan ivez.

III. – SPECIALISER

Br. **arbennikaat**. Un imbourc'her, ur mezeg, un ijinour a lavarer arbennikaet pa vez kantet o obererezh en un dachenn strizh pe strishoc'h.

Merkomp e ra ar galleg gant *spécialisé* a-wechoù a genster da *spécial* : "une tâche *spécialisée*" a vez dezhi un amkan strizh : "ur wezhiadenn **arbennik**" eo enta ; heñvel dra, "un ouvrier *spécialisé*" a vez kefridiet d'ur pal resis, ur wezhiadenn eeun hag arreadek, hag "ur gwezhour **arbennik**" a reer anezhañ.

IV. – SPECIALISTE

Br. **arbennigour**, a-gevenep da **hollegour** (Gl. *généraliste* pe, e tro ar vezeion, *omnipraticien* ivez).

V. – SPECIALITE

Br. **arbennigiezh** "diskiblezh un arbennigour".

Br. **brientaozad** : — **apotikel** (Gl. *spécialité pharmaceutique*, sl. KIS-390, La-09, p. 340).

Br. **handao** g. "pleustr dibar gant un den, meuz arbennik prientet en ur vro pe ur preti, h.a." Sk. "**Handao** ar c'heginour-mañ eo ar c'hilhog mezv." "Ar c'houign amann zo un **handao** a Zouarnenez." "**Handao** an enkabled eo al laerezh a-zifrap." (Gl. "La *spécialité* de l'inculpé est le vol à l'arraché.") An deverad **handao** a arverfed evit embreger un handao (er ster-se e ra ar galleg gant *spécialiste* el lavar kennevin).

VI. – SPECIEUX

A-geñver gant ster 3° al La. *spe(c)*(es emañ La. *spe(cio#sus)* "a neuz kaer, skedus", *spe(c)*(ose# "ent splann, e doare skedus, gant hebreter". Ar Gl. *spécieux* zo chomet gantañ ur c'hemeradur eilvet eus La. *spe(cio#sus)* : "skedus met faos, loavus". Kinnig a ran Br. **arrizhus** (kv. hBr. *arrith* "idole, très belle image" DGVB 74), a-gennotad gant Br. *darrizher* "imposteur".

VII. – SPECIFIER

Er ster ledan, "ober anv resis a", Br. **menegiñ, spisaat, resisaat**.

Er Gwir, "ouzhpennañ un diviz, ur resisadenn" (kenster Gl. *stipuler*), Br. **diferañ**.

Er Boelloniezh hag er Rummataerezh, "savelañ ur spesad". Meur a gemeradur zo d'ar verb "savelañ" hervez m'en intenter :

1. evel derc'hañ, anaout :

1a. denaout :

1aa. isrummañ ur genad etre spesadoù, Br. **spesadekaet**.

1ab. savelañ ur spesad dre zidermenañ e zoarenoù, Br. **spesadekaet** ; arveret e vez ar c'heal el Louzawouriezh hag el Loenoniezh ha dec'heriet ivez en diskiblezhioù-se dre Gl. *faire la diagnose de* Br. **ernaouiñ**.

1b. daznaout, dizoleiñ pe spesad eo X dre imbours'hiñ e zoarenoù, hennadiñ ar spesad eus X, Br. **spesadiñ**. Er Vezekniezh, kavout anv ar c'hleñved dre arseliñ an azonoù, Gl. *faire le diagnostic de, diagnostiquer*, Br. **deznaouiñ**.

2. evel gwerc'hañ, devoudañ : arvez eus diforc'hekaet ar bevion, anezhañ gwiskañ doarenoù ur spesad lavaret, Br. **spesata**. E galleg, er ster-mañ e reer kentoc'h gant (*se*) *spécier*¹.

En Armerzhouriezh, "termenañ an doareoù hag ar perzhioù a ranko ur c'henderc'had (marc'hadourezh, ijinenn, staliadur, adeilad, lestr, h.a.) kemplegañ dezho", Br. **erspizañ** (sl. GEAK, p. 223, GSTL. ¶¶ 3965, 3966)¹.

¹ Merkañ mat tri far an dezevout : * Br. **spesadiñ**, sk. "An amprevan o vale war va fajenn a **spesadan** evel ur Vuoc'han." ** Br. **spesadekaet**, sk. "O teskrivañ dek spesad nevez a C'hwiled en Himalaya en deus ul loenoniour brestat **adspesadekaet, ernaouet** a-nevez ar genad Lepcha." *** Br. **spesata**, sk. "Gwezhañ a ra ar **Spesata** [...] diwar-bouez div wikefre elfennel." P. TEILHARD DE CHARDIN in FOULQUIE, *Dict. Lang. Phil.* p. 226.]

¹ An un keñver zo etre **erspizañ** ha **despizañ** hag etre **erskrivañ** ha **deskrivañ**.

VIII. – SPECIFICATION

N'eus amañ nemet ar pennanv deveret diwar ar verb *spécifier*. Hervez an degouezhioù e ra ar Gl. gant ar pennanv kentoc'h eget gant ar verb, devoud na adkavor ket e brezhoneg pa arverer boas evel pennanv ar pennanor. Menegiñ a ran ar pennanvioù brezhonek arveret a-geñver gant kemeradurioù diseurt Gl. *spécifier* ha diouzh ret an heñvelsterioù gallek :

Er Gwir, Br. **diferadenn** b.

Er Rummataerezh, 1ab . Gl. *diagnose*, Br. **ernaou** g.

Er Vezekniezh, 1b. Gl. *diagnostic*, Br. **deznaou** g.

Er Vevoniezh, 2. Gl. *spéciation*, Br. **spesatâd** g.

IX. – SPECIFIQUE aa.

A. – Intentet diouzh an erdal, "piaouel d'ur spesad", Br. **spesadel**. Sk. : “Al lavar zo un doare **spesadel** eus mab-den” pe, berroc'h : “Al lavar zo **spesadel** d'an Den.”

Merkomp e vez arveret Gl. *spécifique* gant ur ster ledan, pa na vez ket dave d'ur spesad ent strizh, met d'ur rumm spis pe spisoc'h ha zoken d'un hinienn. (Dam)heñvelsterioù diseurt a gaver e galleg hag ivez kevatalioù ken diseurt all e brezhoneg :

Gl. “Les oignons du Léon ont une odeur *propre / particulière / spécifique / sui generis*”, Br. “Ognon Bro Leon o devez ur c'hwezh **dezho / diouto**”.

Gl. “Leur fierté est ce qui *distingue* les / est le caractère *spécifique* des hommes de Pont-l'Abbé”, Br. “O balc'hted eo perzh **dezverkus / spesadel** paotred Pont 'n Abad”.

Gl. “L'achat des matériels standard, la fabrication des matériels *spécifiques*”, Br. “Prenañ ar periantoù skoueriek, oberiañ ar periantoù **spesadel**”.

Gl. “Masse *spécifique / volumique*”, Br. “Tolzder **rummel / ec'honel**” (sl. Da-63, p. 82).

Gl. “La répartition des différentes apoprotéines est *spécifique* de chaque type de lipoprotéine”, Br. “**Spesadel** eo dasparzh an apoproteinoù diseurt da bep rizh lipoprotein”.

Gl. “Sérums *spécifiques* à l'égard d'une maladie infectieuse”, Br. “Gwadveizoù **spesadel** ouzh ur pore”.

Gl. “Réaction de floculation *non spécifique*”, Br. “Dazgwered malzennañ **anspesadel**”.

B. – Intentet diouzh an ental, "oc'h amparañ ur spesad", Br. **spesadek**. Sk. : Gl. “ Il était plus facile de voir dans la peinture la représentation d'une fiction que d'y voir un langage *spécifique* ” (MALRAUX), Br. “Aesoc'h e veze ober eus al livrezh un deouezañ handerc'hennoù eget ul lavar **spesadek** (ur **spesad** lavar dioutañ e-unan) ”.

X. – SPECIFIQUE g.

E galleg ar Vezekniezh e veze graet gant ar pennanv-se a hañval e arver bezañ dispredet hiziv, "remed spesadel ouzh ur c'hleñved", Br. **lia spesadel**, **mezegadur spesadel**. Sk. Gl. : “La quinine est le *spécifique* du paludisme”, Br. “Lia **spesadel** ouzh ar baludegezh eo ar c'hinin”.

XI. – SPECIFICITE

Ar Br. **spesadelezh**, **spesadegezh** a zeu warno an diforc'h etre **spesadel** ha **spesadek**. Sk. : Gl. "La *spécificité* d'un antibiotique contre la tuberculose", Br. “**Spesadelezh** ur bevastaler ouzh an dorzhellegezh”. Gl. “La *spécificité* de l'hystérie est à chercher dans la prévalence d'un certain type d'identification”, Br. “**Spesadegezh** an darfell zo da gavout e sourusted ur rizhenn dibarek a hevelebiñ” (GBLF. ¶ 1246).

[Da reizhañ e ve ur dornad arroudoù e-barzh *Geriadur ar Bredelfennerezh* : e nep lec'h ne vez kevenebet **spesadel** ha **spesadek**, hemañ diwezhañ o vezañ bet arveret bep tro, e diouer un dezrann steradurel ha moarvat dre levezon lostger ar Gl. *spécifique*.]